

LIUCIJA CITAVIČIŪTĖ

Ostermejerių giminės devynių kartų genealogija

Pauliaus Rudolfo Ostermejerio (Paul Rudolf Ostermeyer, 1859–?), Karaliaučiaus Sakaimio bažnyčios pamokslininko, studija *Die Ostermeyer alias Ostermayr* (1903)¹ yra išsamiausias „prūsiškųjų“ Ostermejerių genealogijos aprašymas. Jis apima laikotarpį nuo XVI a. pirmosios pusės iki XX a. pradžios, iš viso vienuolika giminės kartų. Studijos autorius išryškina Rytų Prūsijos Ostermejerių šaką. Iš jos lietuvių raštijoje darbavosi šeštos–devintės kartos atstovai.

Šioje publikacijoje apsiribojama genealogija iki dešimtės kartos, t. y. pradedama nuo giminės pradininko Gotfrydo Ostermejerio proproprosenelio Lorenzo Ostermejerio (Lorenz Ostermeyer) ir baigiama Gotfrydo Ostermejerio proprovaikaičiais. Vėlėsnės kartos nuo lietuvybės visiškai nutolo. Su lietuvių literatūra bei kultūra susiję tos giminės nariai ir pats studijos autorius aprašomi straipsnyje².

Kad būtų lengviau sekti vienos šakos liniją, vertime prieš kiekvieną naują giminės kartą laužtiniuose skliaustuose pateikiama antraštė, nurodanti

¹ Paul Rud[olf] Ostermeyer, „Die Ostermeyer alias Ostermeyer. Genealogische Studie“, in: *Altpreussische Monatsschrift neue Folge. Der Neuen Preussischen Provinzial-Blätter fünfte Folge. Herausgegeben von Rudolf Reicke*, 1903, Bd. 40, Königsberg i. Pr., p. 551–592.

² Liucija Citavičiūtė, „Gotfrydas Ostermejeris ir jo palikuonys lietuvių raštijoje“, in: *Senoji Lietuvos literatūra*, kn. 41: *Gotfrydo Ostermejerio lituanistinio paveldo tyrimai I*, 2016, p. 15–44.

asmenį, kuris svarbiausias Gotfrydo Ostermejerio atžvilgiu, pvz.: [Gotfrydo Ostermejerio prosenelis – Erhardas Ostermejeris].

Vertime asmenvardžiai rašomi originalo forma, po apostrofo pridodant lietuvišką galūnę³, išskyrus asmenvardžius, studijoje cituojamus iš archyvų dokumentų ar pateikiamus kaip kalbos faktus (tokiais atvejais rašomi autentiška forma, be apostrofo ir lietuviškos galūnės). Verčiant pridėtuose intarpuose, komentaruose Ostermejerių ir kiti asmenvardžiai gramatinami neatšizvelgiant į skirtingas jų formas vokiškoje studijoje; kaip įprasta, lietuvinami imperatorių bei karalių vardai.

Laužtiniuose skliaustuose pridodami minčiai suprasti būtini žodžiai, originalo puslapiai, vokiškų šaltinių pavadinimų ir citatų vertimai, rekonstruojamos žodžių dalys ir bibliografiniai aprašai. Autoriaus kursyvu ar retinimu išskirti žodžiai vertime paryškunami pusjuodžiu šriftu.

[551] Ostermeyer'iai arba Ostermayr'iai.
Genealogijos studija.

Parengė Paul'ius Rudolf'as Ostermeyer'is,

Sakaimio bažnyčios pamokslininkas Prūsijos Karaliaučiuje

Senelių vainikas – vaikaičiai,
o vaikų pasididžiavimas – jų tėvai.
(Pat 17,6)

Pagirtinas darbas – savo giminės
pėdsakų ieškojimas, nes giminės
medis atskiram asmeniui
reiškia tą patį, ką Tėvynės istorija
visai tautai (Esaias Tegnér'is)

Daugelį metų renku žinias apie pavardės *Ostermeyer* turėtojus nežiūrėdamas, ar jie kilmingieji, ar miestiečiai, ar kada nors tokiais yra buvę. Dabar

³ Remiamasi VLKK 2016 m. gegužės 26 d. rekomendacija „Dėl autentiškų asmenvardžių gramatinimo“: <http://www.vlkk.lt/vlkk-nutarimai/protokoliniai-nutarimai/rekomendacija-del-autentisku-asmenvardziu-gramatinimo>.

ketinu pradėti skelbti savo tyrimo rezultatus platesniam ratui, suprantama, pasilikdamas galimybę vėliau duomenis tikslinti ar pildyti.

Iš karto noriu pasakyti, kad ši pavardė rašoma skirtingai – *Ostermeyer*, *Ostermeier*, *Ostermejer*, *Ostermayer*, *Ostermaier*, *Ostermayr*, *Ostermair* ir net *Oostermeyer*, tačiau nereikia manyti, kad tai skirtingos ir svėtimos giminės. Anaiptol, tą pačią pavardę turinčios giminės gali turėti skirtingus herbus ir nebūti tarpusavyje susijusios, o tos, kurių pavardės nors ir rašomos skirtingai, bet turi tą patį herbą, yra kilusios iš vieno kamieno, net jeigu giminystės dėl suprantamų priežasčių nebegalima įrodyti.

[552] Pavyzdžiui, taip yra su *Ostermeyer*'ių arba *Ostermayr*'ių gimine, iš kurios kilęs šitos genealogijos studijos autorius.

Pradžioje žinios apie herbą ir jo atvaizdas⁴. Tą herbą turi *Ostermeyer*'ių arba *Ostermayr*'ių giminė ir perduoda jį iš kartos į kartą.



Skydas per pusę aukso ir purpuro spalvos, dešiniame lauke pavaizduota karūnuota juoda undinė, abiem rankomis laikanti žuvies uodegą, kairiame – sidabriniai dantyti kuorai su dviem aukso žvaigždėmis (*/*). Karūnuotas šalmas, virš jo iškilęs maurus, apsvilkęs auksu muštu apsiaustu ir susijuosęs auksine juosta. Dešinėje rankoje jis laiko tris juodas stručio plunksnas, o kairiaja įsirėmęs į šoną. Šalmo skraistės vidus juodės ir aukso spalvos, išorė – purpuro ir sidabro spalvos.

Šitas herbas ateina iš 1572 m.; jis buvo suteiktas tokiam Lorenz'ui Ostermayr'ui, kuris 1572 m. sausio mėnesį kartu su keletu kitų Vakarų Austrijos giminių buvo išventintas į riterių luomą. Kilmingumą paliudijančio dokumento ir skiriamąo laiško su herbo atvaizdu iki šiol nepavyko rasti, tačiau Vakarų Austrijos valstybės archyve Vienoje gavau patvirtinimą, kad ten saugomoje Vakarų Austrijos riterių herbų knygoje (fol. 160) išlikęs įrašas apie Lorenz'o Ostermayr'io išventinimą į riterius ir pridėtas herbo atvaizdas.

⁴ Herbas *Altpreussische Monatsschrift* nespalvotas, be to, jis yra ne visuose egzemplioriuose, kai kuriuose palikta tuščia vieta.

Dabar paeiliui aprašysiu šio herbo turėtojus ir glaustai pateiksiu tai, ką man pavyko apie tuos asmenis sužinoti, ir tai, kas įdomiausia.

[GOTFRYDO OSTERMEJERIO PROPROPROSENELIS -
LORENCAS OSTERMEJERIS]

[553] **I karta**

Lorenz'as Ostermayr'is

Tarnavo Romos imperatoriui, buvo Vakarų Austrijos teismo prisaikdintojas, Austrijos didžiojo hercogo Maksimilijono patarėjas, Senfftenbergo žemių valdytojas ir t. t. Vedė Maria'ą Magdalena'ą Spießhamer (randamos ir kitos pavardės formos: *Spießhaimer*, *Spießhaymer*), garsaus diplomato ir mokslų daktaro Johannes'o Cuspinian'o (tikroji pavardė *Spießhamer*), mirusio Vienoje 1529 m. balandžio 19 d., vyriausiąją dukterį ir per šias vedybas 1566 m. įgijo naujų valdų su pastatais⁵ Šv. Ulricho vietovėje netoli Vienos.

1572 m. sausio mėnesį išventintas į riterius, apgynė turėtas miestiečio privilegijas, kurias norėjo atimti Vienos miesto burmistras ir miesto taryba. Be to, jis buvo kaltinamas, kad neatsisakė reikalauti skolos, ir dėl to laikytas nesąžiningu. Ar tie kaltinimai buvo pagrįsti, ar ne, man sunku spręsti, tačiau didelė sėkmė apdovanotam Lorenz'ui pavyduolių, atrodo, netrūko.

Pridursiu, kad apie jo turtą liudija Vienoje Imperatoriškajame ir karališkajame karo archyve saugomas 1584 m. rugpjūčio 16 d. dokumentas – pranešimas apie didžiajam hercogui Ernstui suteiktą piniginę paramą, kuri padengė visas Aukštutinės Vengrijos karo vadovybės išlaidas.

1582 m. Lorenz'o santuoka nutrūko, nes mirė Maria Magdalena Ostermeyr, gim. Spießhamer. Ji davė gyvybę penkiems vaikams: pirmiau dviem dukterims, po to trimis sūnums. Dukterų vardai – *Maria Catharina* ir *Marusch'a*, sūnūs (pagal amžių) – *Paul'ius*, *Niclas'as Christianus'as* ir *Melchior'as*. Apie dukteris [554] nežinau nieko, apie sūnus taip pat nedaug pavyko sužinoti.

⁵ Originalė: *Freihof*. Tai privilegijuota kilmingųjų arba dvasininkų nuosavybė, nekilnojamasis turtas. Savininkas buvo atleidžiamas nuo mokesčių ir kitų miestiečiams uždedamų prievolių.

Mirus sutuoktinei, neilgai gyveno ir Lorenžas; jis mirė apie 1585 m.

Man atrodo, ypač svarbu ir todėl verta paminėti, kad **Lorenžas Ostermayr'is buvo ištikimas evangelikų tikėjimo šalininkas**, o tai liudija eilutės iš jo testamentu (Viena, 1582 m. rugpjūčio 16 d.):

„Kai nuo kūno atsiskirs siela, mano valia ir patvarkymas yra tokie: mano kūnas tebūnie dievobaimingai krikščioniškai **pagal evangelikų paprotį ir mano išpažintą tikėjimą** palaidotas Aldoje, Vesendorfe, kur ilsisi mano širdingai mylėta ponija.“ - - - „Po mano mirties [prisakau] pirmiau apgiedoti mane, po to mano širdingai mylėtą poniją prie jos kapo. Savo ranka ir žodžiu pavedu savo dukterį Mariają Catharinają globoti pono Carl'o von Zelking'o našlei, gim. Prag, o Maruschą – grafo Jobst'o Joseph'o sutuoktinei. Kuriai nors globėjai mirus, ponas Gerhaben'as turi mano dukterį perduoti kitos **evangelikų tikėjimo** garbingos ponios globai, ir **tegu niekada mano dukros nesi-tuokia ne su evangelikais. Tuo prisakau pasirūpinti ponui Gerhaben'ui. Tegu jų sąžinė neleidžia pasielgti kitaip.**“ - - -

[GOTFRYDO OSTERMEJERIO PROPROSENELIS –
MELCHIJORAS OSTERMEJERIS]

II karta

Trys broliai:

Paul'ius Ostermayr'is, **Niclas'as** Christianus'as Ostermayr'is,

Melchior'as Ostermayr'is

Šie trys Lorenžo Ostermayr'io ir Mariajos Magdalenaos, gim. Spießhamer, sūnūs gimė tarp 1579 m. kovo 10 d. ir 1582 m. rugpjūčio 16 d., nes [555] pirmąją datą pasirašytame žemės nuosavybės dokumente yra tokios eilutės: „Jeigu mano aukščiau minėta Maria Magdalena Össtermairin ateityje susilauktų vyriškų palikuonių ir t. t.“, tai sūnų dar neturėjo, o 1582 m. rugpjūčio 16 d. Lorenžo Ostermayr'io testamente jau paminėti trys sūnūs.

Vyriausias iš trijų brolių **Paul'ius** Ostermayr'is turėtų būti gimęs 1579 m., vidurinysis **Nicklas'as** Christianus'as O. – 1580 m., o jauniausias **Melchior'as** O. – 1581 ar 1582 m. Taip pat galima spėti, kad Mariajos Magdalenaos O. mirtis († 1582) susijusi su paskutinio vaiko gimimu.

Šioje vietoje dar noriu atkreipti dėmesį, kad daugelyje žemės nuosavybės ir kitų dokumentų, kurių kopijas turiu, pavardė įvairuoja: *Össtermair*, *Östermair*, *Osstermair* ir kad **tas pats asmuo**, kuris testamente vadinamas *Niclas Christianus*, kitur vadinamas *Niclaß Cristianus*, o kartais *Niclaß Crisostomuß* ar *Nicolaus Chrisostomus*, paskutiniu juo vardu jis pasirašydavo pats.

Vykdydami paskutinę tėvo valią, kur buvo pasakyta: „Taip pat nurodau minėtajam ponui Gerhaben'ui, kuriuo visiškai pasitikiu, pasirūpinti, kad jie [sūnūs] gautų pradinį išsilavinimą ir būtų išsiųsti studijuoti į Italiją ar Prancūziją ir ten, jei ponui Gerhaben'ui pasirodys esant tinkama, studijuodami mokytųsi kalbų“, 1593 m. visi trys sūnūs iškeliavo į Paduvos universitetą ir buvo jame imatrikuluoti rugsėjo 18 d. (Prof. dr. Arnold'as Luschin'as von Ebengreuth'as⁶ straipsnyje „Austrai Italijos universitetuose [556] pagal Romos teisę“, išspausdintame *Blätter des Vereins für Landeskunde von Niederösterreich. Neue Folge. Jahrg. XIV/XVI.*, Wien, 1880–1882⁷.)

1595 m. lapkričio 19 d. Paul'ius Ostermayr'is, atrodo, tebebuvo Paduvoje, ar ir kiti broliai ten dar buvo – negaliu pasakyti, taip pat neradau duomenų, ar broliai Ostermay'riai vėliau studijavo ir Prancūzijos universitete.

Broliams Ostermayr'iams galėjo tekti ir išsiskirti, nes studijuoti atvyko labai jauni. To meto universitetų nuostatai skiriasi nuo dabartinių, kaip rašo prof. dr. Arnold'as Luschin'as von Ebengreuth'as straipsnyje „Österreicher an italienischen Universitäten usw.“ [„Austrai Italijos universitetuose ir t. t.“], p. 247 ir p. 252: „Studijuoti Italijos universitetuose, taip pat ir Paduvos, buvo galima tik nuo 15 metų amžiaus.“ (...) „Apskritai galima pasakyti, kad primant jaunuolius į universitetus, būdavo atsižvegiama į jų luomą, būtent, kuo kilmingesnės giminės buvo jaunuolis, tuo jaunesnio amžiaus galėjo įstoti.“

Trijuose žemės nuosavybės raštuose (Viena, 1586 m. vasario 6 d.; Viena, 1589 m. birželio 20 d.; Viena, 1592 m. liepos 14 d.) Carl'as Pacheleb'as, Andree'as Schnatterl'is, Wolffgang'as Schwansser'is ir Wilhelm'as Kugl'is derasi – „kaip Lorenz'as Össtermair'is nurodė savo vaikams“ – su imperatoriumi Rudolfu II dėl nuosavybės Šv. Ulriche prie Vienos, o paskutiniajame, 1601 m.

⁶ Arnoldas Luschin'as von Ebengreuth'as (1841–1932) – austrų teisės istorikas, Grazo universiteto profesorius, nuo 1904 m. Prūsijos mokslų akademijos narys korespondentas.

⁷ *Blätter des Vereins für Landeskunde von Niederösterreich. Neue Folge. Jahrg. XIV/XVI*, Wien, 1880–1882. Tai tęstinis leidinys, jį leido Žemutinės Austrijos kraštotyros draugija, redagavo Antonas Meyeris.

vasario mėn. rašytame rašte randame: „Mes, Rudolfas ir t. t. patvirtiname, kad pas mus buvo atvykęs mūsų ištikimasis Paull'ius Össtermair'is kaip vyriausias, atstovaujantis savo broliams lenų valdytojams Niclas'ui Chrisostom'ui ir Melchior'ui, ir nuolankiai prašė mūsų, kad maloningai leistume jiems su visomis teisėmis ir priklausomybe naudotis mūsų Austrijos Didžiosios Kunigaikštystės⁸ žemėmis, vadinamomis *sanct Vrichshoff* ir esančiomis prie mūsų Vienos miesto ir t. t.“

[557] Tuo metu Paul'ius Ostermayr'is buvo pilnametis, o jo broliai – dar ne.

Minėtame prof. dr. Arnold'o Luschin'o von Ebengreuth'o straipsnyje radau žinių, kad **Paul'ius** Ostermayr'is vėliau siekė paaukštinimo tarnyboje ir buvo kaip ir jo tėvas paskirtas teismo prisaikdintoju, o **Nicolaus'as** Chrysostomus'as Ostermayr'is 1608 m. kartu su kitais pasirašė evangelikų inicijuotą Hornerio sąjungos pareiškimą. Vakarų Austrijos valstybės archyvas, atsakydamas į mano užklausimą, patvirtino, kad toks įvykis su **Niclas'u** Christian'u Ostermayr'iu buvo, ir pranešė, kad minimasis nepateko į persekiojamųjų sąrašus todėl, kad imperatorius Ferdinandas II jam suteikė malonę ir leido išvykti **savo noru**. Tai įrodo, kad ponas N[iclas'as] Ostermayer'is, kurį Londor'as (*Acta publica*⁹, Th. II., Pag. 32/34, Kap. 25: „Eygentliche Beschreibung der Oesterreichischen / am 13. July 1620. Jahrs in der Hauptstadt Wien vorgangner Erbhuldigung / samt verzeichneten Nahmen jeniger Personen / so Kayser Ferdinando / etc. dem Andern / das Homagium geleistet haben“ [„Tikras aprašymas 1620 m. liepos 13 d. sostinėje Vienoje įvykusio vasalų prisaikdinimo su vardais tų asmenų, kurie davė ištikimybės priesaiką imperatoriui Ferdinandui ir t. t. Antrajam“]) mini tarp nekatalikiškų pažiūrų riterių, yra tas pats Niclas'as Christian'as Ostermayr'is (plg. Franz Christoph Khevenhiller¹⁰, *Annalium Ferdinandeorum*, Tom IX., Pag. 1067).

⁸ Originale: *erz-Herzogthumb Össterreich*.

⁹ Toks tęstinis leidinys buvo spausdinamas XVIII a. Strassburge. Autorius nenurodė leidimo metų. Pavyko rasti tik 1757 m. leidimo egzempliorių: *Acta Pvblica, oder: Vollständige Sammlung aller derjenigen Staats- und Kriegsschriften, welche im Jahre 1756 an den Höfen England, Frankreich, Oesterreich, Preußen, Sachsen, u. a. m. zum Vorschein gekommen, in gehöriger Ordnung vorgetragen*, Straßburg: [s. n.], 1757.

¹⁰ Franzas Christophas Khevenhilleris (1588–1650) – Vakarų Austrijos istoriografas, imperatoriaus Ferdinando II slaptasis tarėjas. Jam buvo suteikta privilegija publikuoti imperatoriaus raštinės dokumentus. Autorius nenurodo, koku leidimu rėmėsi. Pavyko rasti šį leidimą: [Franz Christoph Khevenhiller,] *Annales Ferdinandeï Oder Wahrhafftē Beschreibung, Käysers Ferdinandi Des Andern [...] Taten [...] In Zwölff Theilen*, Leipzig: Verlegts Moritz Georg Weidmann, 1721–1726.

Dokumente „Verzeichniß der Herren und Land-Leute, so sich zu der Huldigung (Ferd. III.) den 28. Maij anno 1629 zu Wien befunden“ [„Sąrašas kilmingųjų ponų ir prastuomenės, dalyvavusių prisaikdinime (Ferd[inandui] III) Vienoje 1629 m. gegužės 28 d.] (F. Chr. Khevenhiller, *Annal. Ferdin.*, Tom XI., Pag. 751/759)¹¹, kaip ir dokumente „Lista des löbl. Ritter-Standes in Oest. unter der Ens, so mit den Seinigen noch dato Evangel. 1647 Febr./Mart.“¹² [„Austrijos garbingojo riterių luomo asmenų ir jų giminių sąrašas, sudarytas 1647 m. vasario–kovo mėn.“], Ostermayr’io pavardės nebėra.

Todėl linkstu manyti, kad **Paul’ius** ir **Niclas’as** Christian’as Ostermayr’iai pagal galiojančią 1628 metų imperatoriaus rezoliuciją dėl kilmingųjų nekatalikų, kurioje sakoma: „Kas per vienerius metus negrįš prie katalikų [558] tikėjimo, tas, kad išvengtų didelės bausmės ir turto netekimo, turi išvykti, savo turtą parduoti arba užleisti jį katalikų tikėjimą išpažįstantiems valdytojams ir t. t.“, turėjo savo noru išvykti iš Vienos, nes 1604 m. jie pardavė Šv. Ulricho žemes prie Vienos ponui Joh. Bapt. v. Pacheleb’ui. Kur jiedu tada įsikūrė ir kuo vertėsi, man dar nepavyko sužinoti.

Melchior’as Ostermayr’is, jauniausias Lorenz’o Ostermayr’io sūnus, iš Vienos išvyko, matyt, gerokai anksčiau, nes viename rašte dėl Šv. Ulricho žemių, rašytame Vienoje 1617 m. kovo 13 d., yra tik dviejų brolių parašai – *Paul Ostermayr* ir *Nicolaus Chrisostomus Ostermayr*.

Kaip man 1903 m. gegužės 5 d. iš **Ingolstadto** maloniai pranešė ponas med. dr. Ostermair’is, vietinės Dievo Motinos bažnyčios Sutuoktuvijų knygoje įrašyta: „1614 m. liepos 7 d. susituokė Melchior’as von Ostermair’is iš Lüticho, kilęs iš kilmingos ir garbingos giminės, su kilminga dorovinga mergina Anna Maria Menzlin“.

Beveik neabejoju, o ponas med. dr. Ostermair’is iš Ingolstadto laiške, rašytame 1903 m. birželio 14 d., man pritaria, kad šitas Melchior’as von Ostermayr’is yra jauniausias Lorenz’o Ostermayr’io sūnus. Manau, kad

¹¹ Žr. išn. 10.

¹² Čia nurodomas šaltinis – daugiatomis veikalas: [Franz Xaver Schweickhardt,] *Darstellung des Erzherzogthums Österreich unter der Ens, durch umfassende Beschreibung aller Burgen, Schlösser, Herrschaften, Städte, Märkte, Dörfer, Rotten etc. etc., topographisch-statistisch-genealogisch-historisch bearbeitet und nach den bestehenden vier Kreis-Vierteln [alphabetisch] gereiht*, Wien: gedruckt bei J. P. Colliner, 1831–1841. Jį leido austrų istorikas Franzas Xaveras Schweickhardtas.

Melchior'as von Ostermayr'is dėl savo vedybų (Anna Maria Menzel buvo labai mokyto ir garsaus dr. Leo'o Menzel'io, Ingolstadto universiteto rektoriaus, duktė, o tas universitetas buvo jėzuitų bastionas) arba pats perėjo į katalikybę, arba bent jau vėliau leido vaikus krikštyti pagal katalikų apeigas.

Dabar didžiausias mano troškimas ir uoliausios paieškos skirtos surasti tai paliudijančius autentiškus dokumentus, nes tikėtina, [559] esu tikras, net visiškai tikėtina, kad katalikų konfesijai priklausęs Erhard'as Ostermeyer'is, iš kurio kildinama mano šeima, yra ano Melchior'o von Ostermayr'io sūnus, o kartu vaikaitis Lorenz'o von Ostermayr'io, kuris 1572 m. drauge su kitomis naujomis Vakarų Austrijos giminėmis buvo pakeltas į riterių luomą.

[GOTFRYDO OSTERMEJERIO PROSENELIS –
ERHARDAS OSTERMEJERIS]

III karta¹³

Erhard'as Ostermeyer'is

Gimė apie 1615 m., tarnavo riterių dragūnų pulke tuometėje Bavarijoje, o paskutines dienas praleido dvare prie Regensburgo. Jis buvo du kartus vedęs: pirmą kartą – von Stadler, antrą kartą – von Färenschild ar Führenschild ir pragyveno abi sutuoktines. Jis mirė tarp 1650 ir 1660 metų, paliko du vaikus: dukterį, kurios vardo nežinome, ir sūnų, vardu **Balthasar'as**. Kaip ir daugelį to meto vyrų, Erhard'ą Ostermeyer'į demoralizavo Trisdešimties metų karo¹⁴ žiaurumas, nes šis asmuo aprašomas kaip lengvabūdis, konfliktiškas ir taip prasiskolinęs, kad jam mirus našlaičiai vaikai liko didžiausiame skurde, o namus su žeme turėjo užleisti katalikams. Penkiolikmetė duktė išėjo tarnauti kaimyniniam dvarininkui, o dvylikametis sūnus Balthasar'as susirišo savo mantą į ryšėlį ir patraukė į platųjį pasaulį pasikliaudamas Dievo Apvaizda. (Taip rašė ir išspausdino mano prosenelis Siegfried'as Ostermeyer'is, Plybiškės kunigas Rytų Prūsijoje, miręs 1821 m. rugsėjo 19 d., ir jo sesuo,

¹³ Autorius netęsia kitų dviejų brolių – Pauliaus Ostermejerio ir Niclaso Christiano Ostermejerio – genealoginės linijos, apsiriboja vien savo Rytų Prūsijos giminės šaka.

¹⁴ Trisdešimties metų karas (1618–1648) vyko tarp Europos didžiųjų valstybių, ypač daug nuostolių patyrė Vokietija. Karas baigėsi Vestfalijos taikos sutartimi.

ponia kunigienė Justine'ė Westphal, gim. Ostermeyer Trempuose Rytų Prūsijoje, mirusi 1839 m. balandžio 18 d.)¹⁵

[GOTFRYDO OSTERMEJERIO SENELIS –
BALTAZARAS (I) OSTERMEJERIS]

[560] IV karta

Balthasar'as (I) Ostermeyer'is,

Erhard'o O. sūnus (iš kurios santuokos man nepavyko sužinoti), gimė apie 1637–1648 m. Vaikystėje neteko abiejų tėvų ir, likęs be jokio išlaikymo, anksti patyrė gyvenimo sunkumus ir turėjo prasimušti savo jėgomis. Žinios apie jo gyvenimą, kurias man pavyko rasti, ne visur sutampa.

Vieni šaltiniai pasakoja, kad jaunystėje Balthasar'ą tėvas atidavęs imperatoriaus armijos karininkui išsivežti į Čekiją, tačiau berniukas, nepakęsdamas muštro, pabėgęs ir Prahoje išmokęs dailidės amato, vėliau tarnavęs Saksonijos armijoje, čia perėjęs į evangelikų tikėjimą ir likęs gyventi Silezijoje, o apie 1700 m. miręs būdamas 63 metų amžiaus. Pasak kitų šaltinių, dvylikametis Balthasar'as po tėvo mirties dėl visiško neturto buvęs priverstas imtis elgetos lazdos ir kartą beklaidžiodamas sutikęs audėją iš Breslau¹⁶, kuris jį pasisodinęs į vežimą ir parsivežęs, o kadangi meistras pats vaikų neturėjęs, leidęs gyventi savo namuose ir rūpinęsis kaip sūnumi. Sulaukusį septyniolikos metų, įtėvis atidavęs nagingam dailidei mokiniui, o tapęs pameistriu jis išvykęs į Drezdeną mokytis statyti bokštų ir rūmų. Čia, pasakojama, jis sunkiai susirgęs ir paprašęs pakviesti nuodėmklausį; kadangi dvaras ir visas kraštas buvo liuteroniškas, jo negalėjo aplankyti katalikų kunigas, tai buvo pakviestas garbingas liuteronų dvasininkas. Kančios patale gulintis ligonis juo taip susižavėjo, kad pasveikęs priėmė evangelikų liuteronų tikėjimą. [561] Po to Balthasar'as apsigyveno Varšuvoje ir mirė sulaukęs gilios senatvės.

Katalikai neleido jo kūnui ilsėtis kapinėse ir du kartus naktimis buvo iškašę, kol pagaliau vieną naktį sūnūs palaidojo tėvą miške netoli Varšuvos.

¹⁵ Čia minimas Gotfrydo Ostermejerio sūnus Zygfrydas ir duktė Justinė. Studijos autorius šį spaudinį nurodo šaltinių sąrašė (Nr. 11). Spaudinys neišliko.

¹⁶ Dab. *Wroclavas* (lenk. *Wrocław*), Lenkija, Žemutinės Silezijos vaivadija.

Tai tokių žinių man pavyko apie jį surinkti.

Mano paties Balthasar'o (I) pėdsakų paieškos, deja, nebuvo sėkmingos; pavyko tik nustatyti, kad 1675–1678 m. jis gyveno Silezijoje Ūlso mieste ir buvo vedęs Maria'ą, gim. Gerstmann, kuri 1678 m. sausio 26 d. pagimdė jam sūnų, vardu *Gottfried'as*. (Dokumentas yra Ūlso klebonijoje Silezijoje).

[GOTFRYDO OSTERMEJERIO TĖVAS –
BALTAZARAS (II) GOTLYBAS OSTERMEJERIS]

V karta

Du broliai:

A. **Balthasar'as (II)** Gottlieb'as Ostermeyer'is

B. **Gottfried'as** Ostermeyer'is

A. **Balthasar'as (II)** Gottlieb'as Ostermeyer'is, vyresnysis Balthasar'o O. ir Maria'os, gim. Gerstmann, sūnus (?), nes nėra įrodyta, kad jis gimė būtent iš tos santuokos), gimė Ūlse Silezijoje 1675 m., tai liudija du mano rasti dokumentai. Jis pasirinko odos išdirbėjo ir zomšininko amatą ir, atrodo, gerai jį išmanė, nes kartu su kitu meistru Christian'u Tielsch'u 1727 m. balandžio 26 d. Varšuvoje gavo Lenkijos karaliaus Augusto privilegiją [562] steigti Marienburge (Vakarų Prūsijoje) savo amato dirbtuvę. Ji buvo įsteigta 1727 m. gruodžio 16 d. ir priklausė amatininkų gildijai; Ostermeyer'is buvo išrinktas, tuo esu įsitikinęs, vyresniuoju meistru. Būdamas odininku ir Marienburgo piliečiu, 1711 m. balandžio 21 d. vedė merginą Elisabeth'ą, Marienburgo piliečio ir kepejų cecho meistro George'ės Woytken'o, dukterį. Šioje santuokoje gimė keturi vaikai.

Maria O., pakrikštyta Marienburgo evangelikų bažnyčioje 1713 m. rugpjūčio 14 d.

Gottfried'as O., pakrikštytas Marienburgo evangelikų bažnyčioje 1716 m. balandžio 23 d.

George'ė O., pakrikštytas Marienburgo evangelikų bažnyčioje 1718 m. spalio 2 d.

Christian'as O., pakrikštytas Marienburgo evangelikų bažnyčioje 1721 m. spalio 12 d.

(Pridursiu, kad Marienburge, kaip man sakė vietinis kunigas, ankstesniais laikais bažnyčios knygose nebūdavo įrašoma vaiko gimimo data¹⁷, o Ūlse – atvirkščiai, jose įrašydavo tik gimimo datą. D. V.¹⁸).

Balthasar'as (II) Gottlieb'as O. mirė apie 1748 m., mano manymu, Karaliaučiuje Prūsijoje. Aš turiu jo raštą dėl verslo reikalų, rašytą Karaliaučiuje, datuotą 1733 m. birželio 30 d.

B. Gottfried'as Ostermeyer'is, jaunesnysis Balthasar'o (I) O. ir jo sutuoktinės Maria'os, gim. Gerstmann, sūnus, gimė Ūlso mieste Silezijoje 1678 m. sausio 26 d., vėliau pateko į Torunę (Vakarų Prūsija), tapo virėju, po to užėigo savininku. Atrodo, čia ir mirė 1775 m. Jis buvo susituokęs su Dorothea, gim. Brauning, kuri, kiek man žinoma, pagimdė tik vieną vaiką:

Joh. **Georg'as O.** gim. 1717 m. Torunėje.

[GOTFRYDAS OSTERMEJERIS]

[563] VI karta

A. Trys broliai:

1. **Gottfried'as**, 2. **George'ė**,
3. **Christian'as Ostermeyer'is**

B. Jų pusbrolis:

1. Joh. **Georg'as Ostermeyer'is**

Kadangi apie jaunesniąją Ostermeyer'ių liniją, kuri prasidėjo nuo **Gottfried'o O.**, **Balthasar'o (II) Gottlieb'o** brolio, žinau labai mažai, apie juos papasakosiu pirmiau.

B. 1. Joh. **Georg'as Ostermeyer'is**, Gottfried'o O. ir Dorothea, gim. Braun'in, sūnus, gimė Torunėje 1717 m., jis įrašytas vietinės Senamiesčio evangelikų bažnyčios Krikšto knygose 1717 m. lapkričio 14 d. Atrodo, jis buvo Prūsijos karo ir domenų rūmų Karaliaučiuje teismo tarnautojas ir ten mirė 1753 m. Iš jo santuokos su gim. Gottsched gimė, kaip man sakė, du vaikai:

duktė (jos vardo nežinau), atrodo, buvo ištekėjusi už teismo tarnautojo Preuß'o Karaliaučiuje

¹⁷ Būdavo įrašoma tik krikšto data.

¹⁸ Lotyniška santrumpa D. V. (*Deo volente*) 'Dievo valia'.

ir sūnus, vardu *Nathanael'is Lebrecht'as O.*

Dabar pereinu prie vyresniosios Ostermeyer'ių linijos, kurią pradėjo **Balthasar'as** (II) Gottlieb'as O., ir pirmiausia paminėsiu abu jaunesnius minėtojo asmens sūnus, nes apie juos žinau nedaug.

A. 2. **George'ė** Ostermeyer'is, antrasis meistro odininko **Balthasar'o** (II) Gottlieb'o O. ir jo sutuoktinės Elisabeth'os, gim. Woytken, sūnus, gimė Marienburge 1718 m. ir buvo pakrikštytas čionai evangelikų bažnyčioje 1718 m. spalio 2 d. Jis pasirinko tėvo profesiją ir 1737 m. lapkričio 28 d. tapo meistro padėjėju, o 1745 m. birželio 5 d. – meistru. Būdamas piliečiu ir Marienburgo odininkų gildijos nariu, [564] 1746 m. gegužės 5 d. susituokė su Maria'a Elisabeth'a, velionio Jacob'o Basso'o santuokine dukra, kuri po metų pagimdė dukterį, vardu **Maria Elisabeth'a**.

Maria Elisabeth'a O. gimė Marienburge 1747 m. ir tų pačių metų liepos 25 d. buvo pakrikštyta vietinėje evangelikų bažnyčioje, o 1766 m. ištekėjo už kurpiaus, Marienburgo piliečio ir amatų meistro, vardu *Michael'is Schniggenberg'as*.

George'ė Ostermeyer'is mirė Marienburge apie 1754 m. Jo našlė Maria Elisabeth'a O., gim. Basso'in, ištekėjo antrą kartą už Ephraim'o Schniggenberg'o iš Marienburgo.

A. 3. **Christian'as** Ostermeyer'is, trečiasis ir jauniausias odininko, amatų meistro **Balthasar'o** (II) Gottlieb'o O. ir jo sutuoktinės Elisabeth'os, gim. Woytken, sūnus, gimė Marienburge 1721 m. ir buvo pakrikštytas tų pačių metų spalio 12 d. vietinėje evangelikų bažnyčioje. Iš pradžių, atrodo, buvo kepėju, vėliau – Austrijos armijos kapitonu, o pagaliau įsigijo ūkį Banate (Vengrija) ir ten mirė.

A. 1. **Gottfried'as** Ostermeyer'is¹⁹, vyriausiasis odininko, amatų meistro, **Balthasar'o** (II) Gottlieb'o O. ir jo sutuoktinės Elisabeth'os, gim. Woytken, sūnus, gimė Marienburge 1716 m. balandžio 20 d. ir buvo pakrikštytas tų pačių metų balandžio 23 d. vietinėje evangelikų bažnyčioje. Būdamas 12 metų įstojo į tuo metu garsią Torunės gimnaziją, o ją baigęs išvyko į Karaliaučiaus universitetą,

¹⁹ Plačiau apie Gotfrydą Ostermejerį žr. p. 18–29.

kad atsidėtų teologijos studijoms. Tai jis darė labai uoliai, o šalia studijų taip pat mokėsi lietuvių kalbos ir ją studijavo. Pagaliau ją taip gerai išmoko, kad vėliau šioje srityje nuveikė stebinančių dalykų, tapo didžiu autoritetu. Kad spaudžiant nepritekliui galėtų studijuoti ir užbaigti studijas, jam teko du kartus įsidarbinti pas provincijos kunigus namų mokytoju, o paskutinėje tarnybos vietoje Lietuvoje²⁰, savo [565] būsimąjo uošvio Verdainės kunigo Kalau namuose, jis taip gerai išmoko lietuvių kalbą, kad tuometis tikrasis slaptasis Biudžeto ir karo ministras ponas Friedrich'as von Görne'ė, Trepų bažnyčios inspektorius, 1744 m. jį paskyrė į Trepus precentoriumi, o 1752 m. – ten pat kunigu. Šias pareigas jis ėjo iki mirties, kuri išstiko 1800 m. kovo 13 d., einant 84 amžiaus ir 57 tarnybos metus.

Gottfried'as Ostermeyer'is buvo vedęs tik kartą – Anna'ą Regina'ą, Verdainės kunigo Fabian'o Kalau dukterį, kuri 1770 m. spalio 28 d.²¹, būdama 49 metų, paliko šį laikiną pasaulį. Toje santuokoje gimė 10 vaikų, iš jų 6 vaikystėje, o 2 jau paaugę iškeliavo amžinybėn. Devynių vaikų vardus man pavyko sužinoti ir surinkti [apie juos] žinių, apie dešimtąjį nežinau nieko, atrodo, gimė negyvas.

Irene'ė Regine'ė O., gimė 1748 m. kovo 1 d., mirė 1748 m. rugsėjo 1 d.

Victoria Elisabeth'a O., gimė 1750 m. balandžio 3 d. (mirties metai man nežinomi, tačiau tas vaikas mirė anksti).

Johann'as Gottlieb'as O., gimė 1751 m. birželio 17 d., mirė 1752 m. rugsėjo 12 d.

Justine'ė O., gimė 1753 m. vasario 28 d., buvo pakrikštyta tų pačių metų kovo 2 d., 1789 m. sausio 6 d. susituokė su Anton'u Wilhelm'u Westphal'iu (tuomet jis buvo kunigo Gottfried'o Ostermeyer'io adjunktas Trepuose, o 1800 m. šiam mirus, perėmė jo pareigas), kuris mirė 1830 m. Justine'ė W., gim. O., iškeliavo paskui savo vyrą į amžinybę 1839 m. balandžio 18 d.; pasakojama, kad ši moteris buvo labai išmintinga ir visokių mokslų mokyta, ypač gabi kalboms: puikiai mokėjusi hebrajų, graikų, lotynų, lietuvių kalbas ir iki pat mirties išlaikiusi neįtikėtina šviesią atmintį²².

²⁰ Turima galvoje Prūsijos Karalystės Lietuvos provincija, Verdainės parapija (dab. Šilutės aps.).

²¹ Zygfridas Ostermejeris rašė, kad motina mirė spalio 29 d. (Rita Šlaitaitė, „Gotfrido ir Zygfrido Ostermejerių biografijos“, in: *Senoji Lietuvos literatūra*, 1994, kn. 3, p. 164).

²² Gotfrido Ostermejerio duktė Justinė yra pirmoji žinoma moteris, užrašinėjusi lietuvių kaimo mergaičių dainas. Iš Ostermejerio korespondencijos žinoma, kad jis, gavęs Abrahamo Jakobo Penzelio, tuomet žinomo Prūsijos ir Vokietijos literato, prašymą atsiųsti lietuvių

[566] **Abraham'as O.**, gimė 1754 m. vasario 3 d., mirė 1756 m. spalio 25 d.

Beata O., gimė 1755 m. gegužės 10 d., pakrikštyta tų pačių metų gegužės 13 d., mirė 1756 m. sausio 25 d.

Esther'a O., gimė 1756 m. liepos 12 d., pakrikštyta tų pačių metų liepos 15 d., mirė 1775 m. lapkričio 23 d.

Ephraim'as O., gimė 1758 m. gegužės 25 d., pakrikštytas tų pačių metų gegužės 29 d., mirė 1775 m. lapkričio 26 d.

Siegfried'as O., gimė 1759 m. spalio 23 d., pakrikštytas 1759 m. spalio 26 d., mirė 1821 m. rugsėjo 19 d.

Negaliu nepaminti, kad **Gottfried'as Ostermeyer'is** ypač daug nuveikė literatūros srityje ir pelnė didelę pagarbą. Čia dar reikia atkreipti dėmesį, kad kiekvienas teologijos studentas, galintis įrodyti, kad yra šito asmens palikuonis, turi teisę gauti amtsrato Bähring'o²³ stipendiją, kurią skiria Bartų²⁴, nedidelio miestelio Rytų Prūsijoje, magistratas. Aš pats 1879–1782 m. esu gavęs tokią stipendiją (tuomet ji buvo 300 talerių = 900 markių) ir dalinausi ja su tos giminės palikuoniu pagal moteriškąją liniją, tuomečiu teologijos studentu Pastenaci'u.

[GOTFRYDO OSTERMEJERIO SŪNUS -
ZYGFRYDAS OSTERMEJERIS]

VII karta

A. 1. **Siegfried'as O.** ir jo antros eilės pusbrolis

B. 1. Nathanael'is Lebrecht'as O.

Ir vėl pradėsiu nuo jaunesniosios, nuo Gottfried'o (I) Ostermeyer'io prasidedančios šakos, nes iš jo palikuonių man žinomas tik vienas:

liaudies dainų, kreipėsi į dukrą, kuri jau buvo jų surinkusi. Tarp jų radęs 10 „pakenčiamų“ (*erträglich*), jas perrašęs ir išsiuntęs Penzeliui (*Keturi Gotfrydo Ostermejerio rankraščiai*, parengė Vilija Gerulaitienė, Vilnius: Žara, 2002, p. 75). Gali būti, kad kai kurios jos užrašytos dainos pateko ir į Rėzos rinkinį *Dainos, oder Littauische Volkslieder* (1825).

²³ Apie Bähringo stipendiją žr. p. 20.

²⁴ Buv. Rytų Prūsijos miestelis Bartai (vok. *Barten*, dab. *Barciany*, Lenkija, Varmijos Mozūrų vaivadija), pavadinimas kilęs iš XII a. čia gyvenusios prūsų genties – bartų.

B. 1. Nathanael'is Lebrecht'as Ostermeyer'is gimė Prūsijos Karaliaučiuje, tėvai – Joh. **Georg'as** Ostermeyer'is ir jo sutuoktinė, mergautine pavarde *Gottsched*. Jis tarnavo rusų armijoje ir, pagal vieną pasakojimą, užsitarnavo majoro, pagal kitus – kapitono laipsnį, buvo prižiūrėtoju kalnų kasyklose Sibire, ten ir mirė apie 1793 m. [567] Ar jis turėjo palikuonių – man nežinoma.

A. 1. **Siegfried'as** Ostermeyer'is (vyresnioji, nuo Balthasar'o II. O. prasideanti Ostermeyer'ių linija), kunigo Gottfried'o O. ir Anna'os Regina'os, gim. Kalau(in), sūnus, gimė Trempuose 1759 m. spalio 23 d., pakrikštytas vietinėje bažnyčioje tų pačių metų spalio 26 d. Iš pradžių jį mokė tikras dėdė Ernst'as Ludw. Kalau, tuometis Trempų precentorius. Kai Kalau gavo paskyrimą kunigu į Žydkiemį, mokyti sūnų ėmėsi pats tėvas, parengė jį konfirmacijai (1773 m.) ir mokė toliau iki 1776 m., o tų metų balandžio 3 d. Siegfried'as įstojo į Karaliaučiaus Albertiną. Po studijų, trukusių 4,5 metų, Siegfried'as grįžo į tėvų namus ir kurį laiką čia gyveno, bet greitai gavo paskyrimą precentoriumi į Viliūnus (prie Pilkalnio), o 1781 m. balandžio 29 d. buvo kunigo Fleischmann'o įvesdintas kunigu. Po metų jis susižadėjo su Marie'e Gottliebe'e Anderson (gimusia Pelininkuose 1759 m. gruodžio 7 d., pakrikštyta tų pačių metų gruodžio 9 d.), vyriausiąja Kraupiškių kunigo Bernhard'o A. dukterimi iš pirmosios jo santuokos su Maria'a Gottliebe'e, gim. Kalau, ir 1782 m. rugsėjo 20 d. susituokė. Po 14,5 metų palaimintos veiklos Viliūnuose, jis buvo paskirtas kunigu į naujai įsteigtą Šilėnų parapiją, 1795 m. liepos 21 d. išlaikė egzaminą, [tų pačių metų] liepos 24 d. ordinuotas, o 1796 m. sausio 17 d. įvesdintas. Šilėnuose jis buvo iki 1804 m. pabaigos. 1804 m. spalio 12 d. paskirtas kunigu į Plybiškę, ten persikraustė gruodžio 7 d. ir 1805 m. pirmą savaitę po Trijų Karalių [šventės] buvo Vėluvos klebono Sperber'io įvesdintas. Čia jis ištikimai vykdė savo pareigas iki mirties, 1821 m. rugsėjo 19 d. Siegfried'as, kaip ir jo tėvas, buvo labai išsimokslinęs, jis, kaip rodo vienas raštas, kurį aš pats turiu, datuotas 1817 m.²⁵, [568] energingai viešai pasisakė už lietuvių gimtosios kalbos išsaugojimą.

²⁵ Minimas Zygfrydo Ostermejerio traktatas: [Siegfried Ostermeyer,] *Ist es anzurathen die litthauische Sprache zu verdrängen und die Litthauer mit den Deutschen zu verschmelzen? Geprüft und beantwortet mit Rücksicht auf das neueste Erziehungs- und Schulwesen in der Provinz Litthauen von S. Ostermeyer, Pfarrer zu Plibischken, Gumbinnen: gedruckt in der Hartungschens Buchdruckerei, 1817.* Plačiau apie Zygfrydą Ostermejerį žr. p. 29–33.

1818 m. balandžio 17 d. mirė Siegfried'o sutuoktinė Marie'ė Gottliebe'ė, gim. Anderson, sulaukusi 59 metų amžiaus ir laimingoje santuokoje išgyvenusi 36 metus, suteikusi gyvybę devyniems vaikams, iš jų šeši gimė Viliūnuose, o trys – Šilėnuose. Dabar paminėsiu tris dukteris ir kūdikystėje mirusį sūnų, o tada aprašysiu kitus penkis sūnus:

Justina **Dorothea O.**, gimė Viliūnuose 1788 m. gegužės 7 d. ir kitą dieną buvo pakrikštyta; kiek atsimenu, ji buvo netekėjusi.

Ludwig'as **Adolph'as O.**, gimė Šilėnuose 1797 m. balandžio 27 d., ten pakrikštytas tų pačių metų gegužės 1 d., mirė 1798 m. sausio 1 d. būdamas aštuonių mėnesių.

Johanna Carolina O., gimė Šilėnuose 1798 m. gruodžio 29 d., ten buvo pakrikštyta 1799 m. sausio 2 d., ištekėjo už tuomečio Taikos teismo asesoriaus Carl'o König'o iš Brombergo, santuokoje gimė keturi vaikai: Ernestine'ė, Antonie'ė, Alphons'as ir Leonhard'as.

Heinriette'ė **Amalie'ė O.**, gimė Šilėnuose 1801 m. spalio 31 d., pakrikštyta ten pat tų pačių metų lapkričio 4 d., jei neklystu, ištekėjusi nebuvo.

[GOTFRYDO OSTERMEJERIO VAIKAIČIAI –
NATANIELIS FRYDRICHAS, GOTFRYDAS LEBRECHTAS,
BERNHARDAS VILHELMAS, KARLAS HEINRICHAS,
ZYGFRYDAS GUSTAVAS OSTERMEJERIAI]

[GOTFRYDO OSTERMEJERIO PROVAIKAITIS –
ALBERTAS JULIUS OSTERMEJERIS]

VIII karta

Penki broliai.

Nathanael'is **Friedrich'as**, b) Gottfried'as **Lebrecht'as**, c) **Bernhard'as** Wilh., d) **Carl'as** Heinr., e) Siegfr. **Gustav'as**.

A. 1 a) Nathan. **Friedrich'as** Ostermeyer'is²⁶, kunigo Siegfried'o O. ir jo sutuoktinės Marie'ės Gottliebe'ės, gim. Anderson, sūnus, gimė 1784 m.

²⁶ Apie Natanielio Frydricho Ostermejerio lituanistinę veiklą žr. p. 34–35.

balandžio 8 d. Viliūnuose ir tų pačių metų balandžio 13 d. buvo pakrikštytas vietinėje evangelikų bažnyčioje. Iš pradžių jį [569] mokė tėvas, vėliau – precentorius Haupt’as Žydkiemio mokykloje. Baigęs pasirinko teologijos studijas ir 1801 m. spalio mėnesį išvyko į Karaliaučiaus universitetą. 1806 m. gavo paskyrimą precentoriumi į Kintus, o 1807 m. – perkeltas į Kretingalę. Nuo 1815 iki 1827 m. tarnavo kunigu Kalnininkuose, po to – Būdviečiuose iki mirties, ištikisios 1846 m. rugpjūčio 24 d. Nathan. **Friedrich’as O.** mirė atidavęs tarnybai 40 metų, sulaukęs 62 metų amžiaus; jis buvo puikus kunigas ir vienas iš tų, kurie priešinosi racionalizmo bangai. Nathan. Friedrich’as O. buvo susituokęs su Caroline’ė, gim. Schaewen (gim. 1783 m. gegužės 19 d.), ji pagimdė šešis vaikus: tris berniukus ir tris mergaites, tai yra:

Albert’as Julius O., gimė 1809 m. rugsėjo 26 d.²⁷

Mathilde’ė O., gimė 1811 m. spalio 25 d., ištekėjo už Piktupėnų kunigo Ferdinand’o Müllner’io. Mirė 1901 m. gegužės 10 d. Turėjo 7 vaikus. [...]

[570] **Coelestine’ė O.**, gimė 1821 m. rugsėjo 19 d., mirė 1871 m. rugsėjo 12 d. Tilžėje, užsikrėtusi cholera.

Doris’ė O., gimė 1823 m. birželio 10 d., mirė 1871 m. rugsėjo 12 d. Tilžėje, užsikrėtusi cholera.

Johannes’as Fuerchtegott’as O., gimė 1825 m. sausio 24 d.

Ernst’as Eugenius O., gimė 1828 m.

A. 1 b) Gottfried’as Lebrecht’as Ostermeyer’is²⁸, kunigo Siegfried’o O. ir jo sutuoktinės Marie’ės Gottliebe’ės, gim. Anderson, sūnus, gimė Viliūnuose 1786 m. kovo 12 d. ir buvo tų pačių metų kovo 13 d. pakrikštytas vietinėje evangelikų bažnyčioje. Jį kartu su vyresniuoju broliu (Nathan. Friedr.) iš pradžių mokė tėvas, vėliau – Žydkiemio precentorius Haupt’as. Susiklosčius aplinkybėms, 1801 m. spalio mėnesį į Karaliaučiaus universitetą studijuoti teologiją įstojo kartu su broliu. 1805 m. paskirtas kantoriumi į Stalupėnus, vėliau kunigu į Juodkrantę ir joje tarnavo 1812–1819 m. Iš Juodkrantės buvo perkeltas kunigu į Giliją, o 1827 m. – į Bildviečius, čia tarnavo nuo 1827 m. spalio mėn. iki mirties. Kiek man žinoma, jam buvo uždrausta iškilmingai

²⁷ Albertas Julius Ostermejeris mirė 1853 m. (Vaclovas Biržiška, *Aleksandrynas: Senųjų lietuvių rašytojų rašiusių prieš 1865 m. biografijos bibliografijos ir biobibliografijos*, t. 2: XVIII–XIX amžiai, Čikaga: JAV LB Kultūros Fondas, 1963, p. 473), apie jį žr. p. 37–38.

²⁸ Apie Gotfrydą Lebrechtą Ostermejerį žr. p. 35–36.

pažymėti 50 metų kunigo tarnystės jubiliejų²⁹. Gottfried'as Lebrecht'as O. vedė [merginą], gim. Balk, ir jeigu neklystu, susilaukė aštuonių vaikų, iš jų trys mergaitės: **Ottilie'ė O.**, **Pauline'ė O.**, **Wilhelmine'ė O.** (vėliau Raabe'ės žmona) ir penki sūnūs: **Julius O.**, **Wilhelm'as O.**, **Albert'as O.**, **Lebrecht'as O.**, **Eduard'as O.**

A. 1 c) **Bernhard'as Wilhelm'as Ostermeyer'is**³⁰, kunigo Siegfried'o O. ir jo sutuoktinės Marie'ės Gottliebe'ės, gim. Anderson, sūnus, gimė Viliūnuose 1790 m. liepos 29 d. ir tą pačių metų rugpjūčio 1 d. pakrikštytas vietinėje evangelikų bažnyčioje. Baigęs teologijos studijas iš pradžių buvo precentoriumi Želvoje, vėliau – Kretingalėje, Tolminkiemyje ir pagaliau Balėtuose, ten ir mirė 1836 m. kovo 26. 1814 m. spalio 19 d. jis susituokė su Amalie'ė, gimusia Engelwald, Didlaukių kunigo [571] Engelwald'o dukterimi. Šioje santuokoje gimė šeši vaikai (du berniukai ir keturios mergaitės); jų vardai:

Marianne'ė Charlotte'ė Dorothea O. [...], **Johanna Caroline'ė Friederike'ė O.** [...], **Gustav'as Ludwig'as Siegfried'as O.** [...], **Amalia Bernhardine'ė Sophia O.** [...], **Coelestine'ė Auguste'ė Antonie'ė O.** [...], **Adolf'as Bernhard'as Julius O.** [...].

A. 1 d) Carl'as Heinrich'as Ostermeyer'is³¹, kunigo Siegfried'o O. ir jo sutuoktinės Marie'ės Gottliebe'ės, gim. Anderson, sūnus, gimė Viliūnuose 1792 m. rugpjūčio 3 d. ir tą pačių metų rugpjūčio 5 d. ten pat pakrikštytas. Studijavo Karaliaučiaus universitete teologiją, dalyvavo išsivadavimo kare 1813–1815 m. ir buvo apdovanotas karo atminimo moneta³². Jo vardas įrašytas tarp 52 karių Plybiškės bažnyčios kronikoje. Pasakojama, kad kartą, karštai iš sakyklos ragindamas [572] jaunos vyrus stoti į Lützow'o būrius³³ ir norėdamas parodyti, kad ne tuščiai kalba, bet ir pats dalyvauja pasipriešime,

²⁹ Gottfrydas Lebrechtas Ostermejeris mirė 1855 m. balandžio 3 d. (Vaclovas Biržiška, *op. cit.*, p. 401).

³⁰ Apie Bernhardą Vilhelmą Ostermejerį žr. p. 36.

³¹ Karlas Heinrichas Ostermejeris – šios studijos autoriaus senelis. Plačiau žr. p. 36–37.

³² Originale: *Kriegsdenkmünze*.

³³ Liucovo būriai (*Lützowsche Freikorps*) – Prūsijos armijos majoro Wilhelmo von Lützowo per karą su Napoleonu įsteigti sukarinti savanorių būriai. Nors pasipriešinimas nebuvo efektyvus, bet žadino gyventojų patriotizmą. Iš savanorių uniformų spalvų kildinamos dabartinės Vokietijos vėliavos spalvos: juoda, raudona, geltona.

praskleidė savo sutaną, o po ja buvo Lützow'o kavaleristo uniforma. Tai padarė klausytojams tokį didelį įspūdį, kad daugelis iškart griebėsi ginklo. **Carl's** Heinrich'as O. iš pradžių buvo precentoriumi Tolminkiemyje, 1818 m. spalio 2 d. paskirtas kunigu į Klaipėdos (lietuvių) bažnyčią, o tų pačių metų gruodžio 6 d. įvesdintas. Jis buvo vienas iš našlaičių namų steigėjų (tie namai ir dabar tebestovi) ir tuo pelnė gražų atminimą. Klaipėdoje jis tarnavo iki 1829 m., tada paskirtas kunigu į Goldbachą (netoli Vėluvos) ir tų pačių metų gruodžio 13 d. įvesdintas. Čia jis tarnavo iki 1834 m., kol pasiglemžė, deja, ankstyva mirtis. Jis mirė 1834 m. balandžio 26 d. Karaliaučiaus medicinos klinikoje dėl smegenų ligos, o tai buvo galvos sužeidimo kare pasekmė. Palaidotas 1834 m. balandžio 30 d., amžinojo poilsio vieta senose [Karaliaučiaus] Neurošgarteno kapinėse šalia observatorijos.

Carl's Heinrich'as O. buvo vedęs **Maria'ą** Heinriette'ę, gim. Korn, Karaliaučiaus sąskaitininko Fritz'o Korn'o dukterį, kuri 1835 m. rugsėjo 15 d. nukeliavo paskui vyrą amžinybėn. Šioje santuokoje gimė trys sūnūs:

Hermann'as Julius Siegfried'as O., gimė Klaipėdoje 1819 m. liepos 19 d.

Lebrecht'as Gottfried'as O., gimė Klaipėdoje 1824 m. gruodžio 3 d.

Emanuel'is O., gimė Klaipėdoje 1827 m. spalio 13 d. (?) [...]

A. 1 e) Siegfried'as **Gustav'as** Ostermeyer'is³⁴, kunigo **Siegfried'o** O. ir jo sutuoktinės **Marie'ės** Gottliebe'ės, gim. Anderson, sūnus, gimė Viliūnuose 1795 m. balandžio 25 d. ir tų pačių metų balandžio 26 d. tenai pakrikštytas. Studijavo, kaip ir broliai, teologiją, [573] buvo precentoriaus padėjėju Laukiškoje, 1819 m. kovo 8 d. paskirtas precentoriumi į Plybiškę. 1830 m. balandžio 24 d. perkeltas į Trempus, ten ir mirė 1832 m. kovo 6 d. Iš jo santuokos su [mergina], gim. v. Geyer, gimė trys sūnūs:

Johann'as **Rudolf'as** Conrad'as O.

Siegfried'as Gustav'as Lebrecht'as O.

Carl'as O. (mirė jaunas?).

[...]

[588] Šioje vietoje norėčiau pasakyti, kad per daugelį metų esu surinkęs gausių žinių ir apie kitus Ostermeyer'ių pavardės turėtojus, kurie nėra kilę iš

³⁴ Apie Zygfrydą Gustavą Ostermejerį žr. p. 37.

mano giminės, ir ketinu tą medžiagą paskelbti vėliau, pavadinęs *Verstreute Nachrichten über die Ostermeyer – ohne Rücksicht auf die Namensschreibung und Stammverwandtschaft* [*Pabiros žinios apie Ostermejerius, neatsižvelgiant į pavardės rašybą ir giminystės ryšius*]³⁵.

Prūsijos Karaliaučius, 1903 m. gruodis.

Paul'ius Rud. Ostermeyer'is, pamokslininkas.

[...]

[592] ŠALTINIAI

1. Lorenz'o O. testamentas, surašytas Vienoje 1582 m. rugpjūčio 16 d. (autorius turi kopiją).

2. 1522–1604 m. laišakai dėl nuosavybės Šv. Ulricho žemėje prie Vienos (autorius turi kopijas).

3. Atsakymai [į užklausimus] iš Imperatoriškojo karališkojo Vakarų Austrijos archyvo ir Karo archyvo Vienoje.

4. Ištraukos iš škotų vienuolyno abatijos Vienoje ir Vienos miesto archyvo, parengtos Vienoje pono M. Heyrét (autorius turi kopijas).

5. Lenkijos karaliaus Augusto potvarkis, Varšuva, 1727 m. balandžio 26 d. (autorius turi kopiją).

6. Teismo protokolas, Marienburgas, 1731 m. sausio 24 d. (autorius turi kopiją).

7. Autoriaus pasidaryti nuorašai dokumentų, rastų Marienburgo odininkų gildijos archyve.

8. Autoriaus pasidaryti nuorašai iš bylų, esančių Karališkajame Prūsijos valstybės archyve ir Karališkosios Rytų Prūsijos provincijos konsistorijoje.

9. Karaliaučiaus pilies bažnyčioje ordinuotų dvasininkų gyvenimo aprašai (Karal[iškoji] konsistorija).

10. Kunigo Gottfried'o O. biografija, parašyta jo sūnaus Siegfried'o O., Plybiškės kunigo (išspausdinta Tilžėje, Heinrich'o Post'o spaustuvėje 1820 m.) kaip įvadas Gottfried'o O. rašiniui „Das neue Leben unsers Herrn Jesu Christi usw.“³⁶

³⁵ Toks leidinys pradėjo eiti 1904 m., žr. p. 38–39.

³⁶ Spaudinys neišliko.

11. Plybiškės kunigo Siegfried'o O. ir ponios kunigienės Justine'ės Westphal iš Trempų, gim. O., pačių surinktos žinios³⁷.

12. Arnoldt'o³⁸ ir Rhesa'os³⁹ presbiteriologijos.

13. Ištraukos iš dominančiose klebonijose saugomų bažnytinių knygų ir metraščių, kurias autorius išsirašė pats arba yra dėkingas už brolišką pagalbą savo luomo broliams dvasininkams.

14. Laiškai, gauti iš Tilžės teismo tarėjų Johannes'o O. ir Max'o O., taip pat kunigų Richard'o O. iš Danzigo⁴⁰ ir Ernst'o O. iš Putzigo⁴¹ bei pono precentoriaus Eduard'o Andersen'o iš Karaliaučiaus.

³⁷ Rankraštis neišliko.

³⁸ [Daniel Heinrich Arnoldt,] *D. Daniel Heinrich Arnoldts, Königlichen Preußischen Oberhofpredigers und Consistorialraths, kurzgefaßte Nachrichten von allen seit der Reformation an den Lutherischen Kirchen in Ostpreußen gestandenen Predigern. Herausgegeben von Friedrich Wilhelm Benefeldt, Pfarrer in Arnau, Th. 1–3, Königsberg: bey Gottlieb Lebrecht Hartung, 1777.*

³⁹ [Martin Ludwig Rhesa,] *Kurzgefaßte Nachrichten von allen seit 1775 an den evangelischen Kirchen in Ostpreußen angestellten Predigern als Fortsetzung der Arnoldtschen Presbyterologie auf Veranstaltung des Königlichen Consistoriums herausgegeben, Th. 1, Königsberg: bey Paschke, 1834.* [Martin Ludwig Rhesa,] *Kurzgefaßte Nachrichten von allen seit der Reformation an den evangelischen Kirchen in Westpreußen angestellten Predigern auf Veranstaltung des Königlichen Consistoriums herausgegeben, Th. 2, Königsberg: bey Paschke, 1834.*

⁴⁰ Dab. *Gdanskas* (lenk. *Gdańsk*), Lenkija, Pamario vaivadija.

⁴¹ Dab. *Puckas* (lenk. *Puck*), Lenkija, Pamario vaivadija.